

2019-11-22

Mathias Willdal
08-545 429 04
mathias.willdal@bonuscopyright.se

Justitiedepartementet
Enheten för immaterialrätt och transporträtt
(Ju/L3)

ju.l3@regeringskansliet.se

Genomförandet av artikel 15 i EU:s nya upphovsrättsdirektiv

Bonus Copyright Access har inbjudits att lämna synpunkter på Justitiedepartementets promemoria 2019-10-21 *Underlag för inhämtning av synpunkter rörande genomförandet av artiklarna 13-16 i EU:s nya upphovsrättsdirektiv*.

Bonus Copyright Access begränsar sina synpunkter till genomförandet av artikel 15. Bonus Copyright Access medlemsorganisationer kan var för sig eller tillsammans komma att lämna ytterligare synpunkter på genomförandet av artikeln.

Om Bonus Copyright Access

Bonus Copyright Access är en kollektiv förvaltningsorganisation med 14 bransch- och intresseorganisationer som medlemmar:

Bildleverantörernas Förening, Föreningen Svenska Tecknare, Föreningen Svenska Tonsättare, Konstnärernas Riksorganisation, Läromedelsförfattarna i Sverige AB, Musikförläggarna, Svenska Fotografers Förbund, Svenska Förläggareföreningen, Svenska Journalistförbundet, Svenska Läromedelsföretagen, Sveriges Författarförbund, Sveriges Kompositörer och Textförfattare, Sveriges Tidskrifter samt TU Service AB.

Bonus Copyright Access och dess medlemsorganisationer representerar upphovsmän till och utgivare av upphovsrättsligt skyddade verk inom fack- och skönlitteratur, läromedel, tidningar, tidskrifter, noter och sångtexter samt bilder.

Bonus Copyright Access har lång erfarenhet av avtalslicenser och kollektiv licensiering vid massutnyttjanden av stora mängder verk. På uppdrag av medlemsorganisationerna tecknas sådana licenser för användning i utbildning, på arbetsplatser samt inom arkiv och bibliotek. Genom licenserna ges miljontals människor i Sverige varje år tillgång till ett oräkneligt antal verk från hela världen.

Allmänt om avtalslicenser

Upphovsrättslagens bestämmelser om inskränkningar i upphovsrätten ger rätt att i viss utsträckning fritt utnyttja ett upphovsrättsligt skyddat verk. Vill någon utnyttja ett sådant verk i andra fall krävs det att ett avtal ingås med rättighetshavaren. På särskilda områden kan dock användningen av skyddade verk också grundas på bestämmelserna om avtalslicens i upphovsrättslagen. Med avtalslicens avses att en part kan träffa avtal om användning av verk med en organisation som företräder ett flertal rättighetshavare till i Sverige använda verk på området och därigenom få rätt att använda också verk av rättighetshavare som inte företräds av organisationen. Avtalet utsträcks alltså till att omfatta sådana utanförstående rättighetshavare (avtalslicensverkan). Utanförstående rättighetshavare avser inte bara svenska utan även utländska rättighetshavare. Användarna kan alltså genom avtalslicenser få tillgång till en världsrepertoar av verk.

Avtalslicenssystemet skapar förutsättningar för marknaden att träffa heltäckande licensavtal när det sker massutnyttjanden av upphovsrättsligt skyddade verk och av upphovsrätten närstående rättigheter skyddade alster. Syftet är att användarna ska kunna få alla de rättigheter som behövs för verksamheten samtidigt som rättighetshavarna ska få ersättning.

Avtalslicens för användning som avses i artikel 15

Artikel 15 i direktivet introducerar en ny upphovsrätten närstående rättighet för utgivare av presspublikationer för den onlineanvändning av deras presspublikationer som görs av leverantörer av informationssamhällets tjänster. Upphovsmännen till de verk som ingår i presspublikationerna ska enligt artikeln tillförsäkras en lämplig andel av de intäkter som pressutgivarna erhåller för användningen.

Bakgrunden till den nya rättigheten är enligt beaktandesats 54 i direktivet att den stora tillgången på presspublikationer online har lett till uppkomsten av nya onlinetjänster som nyhetsaggregatorer och mediebevakning. I dessa tjänster är återanvändning av presspublikationer ett viktigt inslag i affärsmodellen. Utgivare av presspublikationer har problem med licensieringen av onlineutnyttjanden av deras publikationer till aktörer som tillhandahåller den typen av tjänster. Problemen med licensieringen gör det svårare för utgivarna att få tillbaka sina investeringar. Artikel 15 syftar till att underlätta den licensieringen.

Onlinetjänster som nyhetsaggregatorer och mediebevakning har typiskt sätt behov av breda och heltäckande licenser eftersom stora mängder, inte på förhand specificerade, upphovsrättsligt skyddade verk och av närstående rättigheter skyddade alster används. De skulle därmed vara lämpliga områden att reglera genom en särskild bestämmelse om avtalslicens. En sådan bestämmelse skulle ge leverantörer av informationssamhällets tjänster möjlighet att träffa avtal som får utsträckt verkan så att avtalen även omfattar rättighetshavare som inte är medlemmar i den avtalsslutande organisationen. En särskild avtalsli-

censbestämmelse för den användning som avses i artikel 15 skulle på ett effektivt och balanserat sätt kunna tillfredsställa behovet av heltäckande licensavtal.

En särskild avtalslicensbestämmelse skulle ge rättighetshavarna möjlighet att låta en befintlig organisation hantera licensieringen eller att skapa en ny organisation för detta ändamål. För det fall rättighetshavarna finner det lämpligt är Bonus Copyright Access och dess medlemsorganisationer beredda att hantera licensieringen av den nya närstående rättigheten för utgivare av presspublikationer.

Sammanfattningsvis föreslår Bonus Copyright Access att det i upphovsrättslagen införs en särskild bestämmelse om avtalslicens för den onlineanvändning av presspublikationer som görs av leverantörer av informationssamhällets tjänster och som avses i artikel 15 i direktivet.

Stockholm som ovan

Nina Wadensjö
VD